

Sygn. akt V ACa 452/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Leszek Jantowski (spr.)
Sędziowie:	Barbara Rączka-Sekścińska Hanna Rucińska
Protokolant:	sekretarz sądowy Ewelina Gruba

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2020 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa R. Z., S. B. i T. T.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T.

o ustalenie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu

z dnia 11 czerwca 2019r., sygn. akt I C 1684/18

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 2. (drugim) w ten sposób, że nie obciąża powodów kosztami procesu;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. nie obciąża powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 452/19

UZASADNIENIE

Powodowie R. Z., S. B. i T. T. wnieśli dnia pozw przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T., w którym domagali się :

1.ustalenia ,że pozwana naruszyła art. 8³ ust. 10, 11 i 13 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz § 89 ust. 5, 6 i 8 statutu spółdzielni, poprzez :

a) nałożenie na członków spółdzielni składających do porządku obrad Walnego Zgromadzenia projekty uchwał wymogu zebrania podpisów co najmniej 10 % wszystkich członków spółdzielni – w marcu 2016r. ,

b) nieprzyjęcie do porządku obrad Walnego Zgromadzenia projektu uchwały z uwagi na merytoryczną ocenę treści tego projektu - w marcu 2015r. ,

2.ustalenia nieważności Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T. odbytego w dniach 11-15 kwietnia 2016r.

3.ustalenia nieistnienia uchwał zapadłych na tym Zgromadzeniu.

Pozew w części dotyczącej żądania „ustalenia nieistnienia uchwał” podjętych na Zgromadzeniu w dniach 11-15 kwietnia 2016 r. został zwrócony (k. 74).

Pozwana w odpowiedzi na pozew (k. 87-94) wносиła o oddalenie powództwa.

Sąd Okręgowy w Toruniu wyrokiem z dnia 9.02.2017r. w sprawie I C 1502/16 oddalił powództwo i zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanej kwoty po 125,60 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu.

Wyrok ten oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

W roku 2015 r. termin Walnego Zgromadzenia w pozwanej Spółdzielni został wyznaczony na okres od 23 do 27 marca. W dniu 6 marca 2015 r. do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T. wpłynęło pismo z wnioskiem o przyjęcie do porządku obrad projektu uchwały dotyczącej zmiany zasad naliczania wynagrodzenia dla członków zarządu w we wskazany tam szczegółowo sposób. Pismo to zostało podpisane przez 27 osób. Następnie pozwana Spółdzielnia w piśmie z dnia 12 marca 2015 r. wyjaśniła, że propozycja dotycząca zmiany istniejącego w § 97 zapisu należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia i dlatego w tej części Zarząd uzupełnił porządek obrad Walnego Zgromadzenia o pkt. 10.1 w brzmieniu „Podjęcie uchwały w przedmiocie zmiany w statucie Spółdzielni Mieszkaniowej (...) o treści zawnioskowanej w przedłożonym przez członków spółdzielni piśmie i przygotowany projekt uchwały zostanie przedłożony pod głosowanie na wszystkich częściach Walnego Zgromadzenia w dniach 23.03. – 27.03.2015r. Natomiast zaproponowany Projekt uchwały dotyczącej zobowiązania Rady Nadzorczej do zmiany zasad naliczania wynagrodzenia dla członków zarządu nie leży w kompetencjach Walnego Zgromadzenia, tylko Rady Nadzorczej. Wniosek o zamieszczenie go w porządku obrad nie mógł być uwzględniony”.

W następnym roku na okres 11-15 kwietnia 2016 r. w pozwanej Spółdzielni zaplanowano odbycie Walnego Zgromadzenia członków. Po zawiadomieniu członków Spółdzielni o tym w dniu 24 marca 2016 r. do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T. wpłynął wniosek podpisany przez 20 osób, w którym domagały się przygotowania pod względem formalnym i wprowadzenia do porządku obrad projektów kilku uchwał w nim zawartych. W dniu 25 marca 2016 r. został złożony taki sam wniosek wraz z listami podpisów złożonych przez łącznie 37 osób.

W piśmie z dnia 30 marca 2016 r. Zarząd pozwanej Spółdzielni wyjaśnił, że proponowane projekty uchwał w przedmiocie zmian statutu nie dotyczą sprawy objętej porządkiem obrad, a to oznacza, że są w istocie rzeczy żądaniem umieszczenia w tym porządku nowej oznaczonej sprawy. Podkreślił, że art. 8³ ust. 7 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych przyznaje inicjatywę uchwałodawczą także członkom spółdzielni, ale w sprawach objętych porządkiem obrad. Ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych nie zawiera jednakże wskazówek, kto jest uprawniony do zgłoszenia żądania uzupełnienia porządku obrad. Zarówno ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych, jak i statut spółdzielni w § 89 stanowią o tym, jakie poparcie winno mieć zgłoszenie projektu uchwały, a nie uzupełnienie porządku obrad. Dalej wyjaśnił, że sprawę uprawnienia do żądania zamieszczenia określonych spraw w porządku obrad reguluje natomiast ustawa prawo spółdzielcze. Dodał także, że prawo to przysługuje przynajmniej

jednej dziesiątej, nie mniej niż trzech członków spółdzielni, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej liczby członków. Skoro ustawodawca nie zawarł takich rozwiązań w ustawie szczegółowej o spółdzielniach mieszkaniowych, to tym samym przesądził, że w kwestii żądania zamieszczenia spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia należy stosować przepisy ustawy prawo spółdzielcze. Wskazano, że wniosek nie jest skutecznie złożony, gdyż nie jest poparty przez co najmniej jedną dziesiątą ogółu członków spółdzielni. Poza tym, zawarte w nim zalecenie Radzie Nadzorczej, żeby zmieniła zasady wynagradzania członków Zarządu w sposób podany w tym piśmie ma charakter zobowiązania (a nie zalecenia), a w konsekwencji nie należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia. W tym przypadku także brak jest poparcia wniosku przez co najmniej jedną dziesiątą ogółu członków.

W swoich rozważaniach Sąd wskazał, że zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Podkreślił, że interes ten istnieje wtedy, gdy zachodzi stan niepewności co do określonego prawa lub stosunku prawnego, a rozstrzygnięcie w danej sprawie wywoła takie skutki, że sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, poprzez zakończenie sporu między stronami lub zapobiegnie jego powstaniu w przyszłości. Odnośnie do żądań zawartych w punkcie 1, to Sąd ustalił, że dotyczą one uchwał, które miały być przedstawione na Walnych Zgromadzeniach w latach 2015 i 2016, czego pozwana nie uczyniła. Następnie Sąd Okręgowy podkreślił, że zebrania te już się odbyły. W związku z tym uzyskanie wyroku uwzględniającego żądanie powodów nic by nie zmieniło w ich sytuacji. Nie wywołałoby skutku w postaci poddania tych uchwał pod głosowanie na tych Zgromadzeniach. Wskazał też, że zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c. sąd wydaje wyrok biorąc pod uwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Nawet więc zakładając hipotetycznie, że powodowie mieli interes prawny, to nie istniał on w chwili zamknięcia rozprawy. Istniałby do chwili odbycia Walnego Zgromadzenia.

Sąd Okręgowy uzasadnił dalej, że żądanie zawarte w punkcie 2 pozwu nie podlegało uwzględnieniu z tego powodu, iż żaden przepis nie przewiduje możliwości „ustalenie nieważności Walnego Zgromadzenia ...”. Można natomiast domagać się uchylecia uchwały (uchwał) podjętej na takim Zgromadzeniu, stwierdzenia jej nieważności lub ustalenia jej nieistnienia. W części dotyczącej nieistnienia uchwał pozew został zwrócony. Z tej przyczyny orzekanie o tym żądaniu było bezprzedmiotowe.

Następnie wyjaśnił, że biorąc te okoliczności nie prowadził postępowania dowodowego w celu ustalenia, która ze stron ma rację w powstałym sporze. Z tego też powodu oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez obie strony. Okoliczności, które stanowiły istotę sporu były natomiast niesporne między stronami.

Ponadto Sąd obciążył powodów kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną tj. łączną kwotą 360 zł. z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika na podstawie § 8 ust. 1 pkt. 1 w związku z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – Dz. U poz. 1804) oraz opłatą skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł. W związku z tym, że współuczestnicy sporu ponoszą koszty w częściach równych zgodnie z treścią art. 105 § 1 k.p.c. to od każdego z powodów zasądzono kwoty po 125,60 zł. (jest to kwota po zaokrągleniu).

Powodowie od tego wyroku złożyli apelację.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 10.07.2018 r. (k. 355) uchylił zaskarżony wyrok przyjmując, że wydanie tego wyroku było przedwczesne.

Po zwrocie akt Sąd Okręgowy wyznaczając termin rozprawy wezwał powodów do złożenia pisma procesowego z ostatecznym stanowiskiem w sprawie wraz z wnioskami dowodowymi.

Powodowie pismem z dnia 7.12.2018r. (k. 374-376) oświadczyli, że nadal popierają pozew z dnia 9.08.2016 r. i sprecyzowali dodatkowo, że zasadniczym celem ich żądania jest ustalenie stosunków prawnych obowiązujących w spółdzielniach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem pozwanej. Dalej podtrzymywali, że domagają się stwierdzenia przez Sąd Okręgowy, że zarząd pozwanej złamał przepis art. 8³ ust. 13 ustawy o spółdzielniach

mieszkaniowych w ten sposób, że nie wprowadził projektów uchwał złożonych przez spółdzielców do porządku obrad walnego zgromadzenia w 2015 r. (jeden projekt uchwały) i w 2016 r. (10 projektów uchwał).

W piśmie procesowym z dnia 25.01.2019r. (k. 395-397) powodowie sprecyzowali swoje żądanie podając, że na podstawie art. 189 k.p.c. w związku z art. 8³ ust. 10, 11 i 13 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, domagają się ustalenia, że:

1.członkowi spółdzielni mieszkaniowej, w tym każdemu z powodów, przysługuje prawo do zgłoszenia projektu uchwały na walne zgromadzenie danej spółdzielni, przy czym jedyne warunki zgłoszenia projektu uchwały, to zgłoszenie projektu najpóźniej na 15 dni przed rozpoczęciem pierwszej części walnego zgromadzenia oraz poparcie projektu podpisami co najmniej 10 członków danej spółdzielni mieszkaniowej – tak zgłoszony projekt uważa się za poprawnie zgłoszony,

2.zarząd spółdzielni mieszkaniowej, w tym zarząd SM (...) w T., ma obowiązek wprowadzić poprawnie zgłoszony (zgodnie z kryteriami podanymi w pkt. 1) projekt uchwały jako punkt obrad w porządku obrad walnego zgromadzenia,

3.przepis art. 8³ ust. 13 usm w brzmieniu „Zarząd jest zobowiązany do przygotowania pod względem formalnym i przedłożenia pod głosowanie na walnym zgromadzeniu projektów uchwał i poprawek zgłoszonych przez członków spółdzielni” oznacza, że czynności zarządu w związku ze zgłoszonym projektem uchwały są ograniczone wyłącznie do czynności formalnych związanych z uzupełnieniem proponowanego porządku obrad o zgłoszony projekt uchwały jako nowy, oznaczony punkt proponowanego porządku obrad bez prawa do oceny i ingerencji merytorycznej,

4.zarządowi spółdzielni mieszkaniowej nie przysługuje prawo do odmowy wprowadzenia projektu uchwały do porządku obrad walnego zgromadzenia, jeżeli zgłaszający projekt członek spółdzielni dochował wskazanych w art. 8³ usm warunków poprawnego zgłoszenia projektu uchwały a które wymieniono w pkt 1,

5.zarządowi spółdzielni mieszkaniowej nie przysługuje prawo do odmowy wprowadzenia do porządku obrad walnego zgromadzenia poprawnie zgłoszonego projektu uchwały, bez względu na jego treść,

6.zapisy dotyczące zgłaszania projektów uchwał i wprowadzania ich na walne zgromadzenie spółdzielni mieszkaniowej tj. art. 8³ ust. 10, 11 i 13 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, mają pierwszeństwo przed art. 39 i art. 40 ustawy prawo spółdzielcze (Lex specialis derogat legi generali).

Powodowie w swym piśmie podkreślili, że są członkami Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T.. Posiadają mieszkania w tej Spółdzielni i dlatego też mają interes prawny w uznaniu powyższych żądań. Takie ustalenia zabezpieczą stosunki prawne między powodami a pozwaną w przyszłości. Pozwana odmawia powodom tych praw członkowskich oraz nie realizuje w/w obowiązków od 2015 r. (i w latach następnych). Podkreślili też, że ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych (lex specialis) została uchwalona dla podkreślenia odrębności charakteru spółdzielczości mieszkaniowej. Podali, że osią i przedmiotem sporu w przedmiotowej sprawie jest ustalenie stosunków prawnych pomiędzy spółdzielnią mieszkaniową a jej członkami ze szczególnym uwzględnieniem interpretacji art. 8⁽³⁾ ust. 10, 11 i 13 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych i analogicznych zapisów statutu pozwanej tj. § 89 ust. 5, 6 i 8 Statutu. Pozwana nie tylko uniemożliwia bowiem skuteczne zgłoszenie projektów uchwał na Walne Zgromadzenie, ale także w taki sposób prowadzi obrady, że nie doprowadza do głosowania uchwały w sprawie porządku obrad Walnego Zgromadzenia, którą powodowie mogliby zaskarżyć.

W odpowiedzi na to pismo pozwana pismem procesowym z dnia 21.02.2019r. (k. 406 - 409) domagała się oddalenia tak sprecyzowanego powództwa i szeroko uzasadniła swoje stanowisko.

Wyrokiem z dnia 11 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w Toruniu:

1.oddał powództwo;

2. zasądził od każdego z powodów: S. B., T. T., R. Z. na rzecz pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T. kwoty po 215,70 zł (dwieście piętnaście złotych 70/100) z tytułu zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie następujących ustaleń i rozważań:

Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T., działając na podstawie § 89 w związku z § 87 Statutu Spółdzielni Mieszkaniowej (...) zwołał w 2014 roku Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni.

Na mocy Uchwały nr (...) Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T. z dnia 25.03.2014 r. przeprowadzenie Walnego Zgromadzenia zostało wyznaczone na dni 2-6 czerwca 2014 r. Pismem oznaczonym datą 15 maja 2014 r. dwudziestu pięciu członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T. zgłosiło wprowadzenie projektów uchwał zmian w Statucie Spółdzielni do porządku obrad planowanego Walnego Zgromadzenia.

Powyższy wniosek został uwzględniony, w związku z czym w porządku obrad Walnego Zgromadzenia przeprowadzonego w dniach 2-6 czerwca 2014 r. w pkt. 12.1. został zamieszczony zapis o podjęciu uchwał w przedmiocie zmian w Statucie SM (...).

Zarząd Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T., działając na podstawie § 89 w związku z § 87 Statutu zwołał w 2016 roku Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni. Na mocy Uchwały nr (...) Rady Nadzorczej z dnia 26.01.2016 r. przeprowadzenie Walnego Zgromadzenia zostało wyznaczone na dni 11 – 15 kwietnia 2016 r. Pismem oznaczonym datą 24 marca 2016 r. dwudziestu członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w T. – w tym także powodowie – zgłosili wprowadzenie projektów uchwał do porządku obrad planowanego Walnego Zgromadzenia. Tożsamy wniosek trzydziestu siedmiu członków złożyło pismem oznaczonym datą 25 marca 2016 r.

Pismem oznaczonym datą 30 marca 2016 r. Zarząd Spółdzielni w odpowiedzi na wnioski z dnia 24 oraz 25 marca 2016 r. wyjaśnił, iż proponowane projekty uchwał nie dotyczą spraw objętych porządkiem obrad, lecz stanowią w istocie żądanie umieszczenia w tym porządku nowej oznaczonej sprawy. Wskazał, że art. 8³ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych przyznaje inicjatywę uchwałodawczą w sprawach objętych porządkiem obrad. Natomiast relewantne w przedmiotowej kwestii są regulacje ustawy Prawo spółdzielcze – art. 40 § 2 oraz art. 39 § 2 – w myśl których uprawnienie do żądania zamieszczenia określonych spraw w porządku obrad przysługuje jednej dziesiątej, nie mniej niż trzech członków, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej liczby członków. W związku z powyższym – w ocenie Zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej – wobec nie poparcia wniosku powodów przez wymaganą liczbę członków – wniosek o umieszczenie w porządku obrad proponowanych przez nich uchwał nie został skutecznie złożony.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy w Toruniu podzielił i przyjął za własny stan faktyczny ustalony w toku poprzedniego rozpoznania sprawy pod sygnaturą I C 1502/16.

Przechodząc do rozważań Sąd Okręgowy podkreślił, że stan ustalił na podstawie okoliczności bezspornych oraz dokumentów przedłożonych przez powodów, które nie były kwestionowane przez pozwaną. Dalej wyjaśnił, że kierując się wytycznymi Sądu Apelacyjnego podjął czynności zmierzające do ustalenia rzeczywistego żądania strony.

Na rozprawie w dniu 19 marca 2019 r. powodowie zgodnie oświadczyli, że ostateczne ich stanowisko zostało zawarte w piśmie z dnia 25 stycznia 2019 r., a na rozprawie w dniu 28 maja 2019 r. podtrzymali je.

W ocenie Sądu Okręgowego żądanie powodów, które według ich oświadczeń ostatecznie przyjęło kształt nadany pismem z dnia 25 stycznia 2019 r., nie mogło zostać uwzględnione. Powodowie, jako podstawę swojego żądania, wskazywali art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Materialnoprawną przesłanką powództwa o ustalenie jest interes prawny. Odwołując się do judykatury Sąd Okręgowy wyjaśnił, że interes prawny zachodzi wówczas, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w

przyszłości. Interes prawny zachodzi zatem wówczas, gdy istnieje niepewność danego prawa lub stosunku prawnego, zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych.

Sąd Okręgowy uznał, że z przedstawionego przez powodów żądania wynika, iż w istocie domagali się dokonania wykładni przepisów prawa, a mianowicie art. 8³ ust. 10,11,13 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz art. 39 i 40 ustawy Prawo spółdzielcze. Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że rola Sądu w postępowaniu nie sprowadza się do tłumaczenia stronom znaczenia przepisów, ale do tego, by rozstrzygnąć spór zaistniały między stroną powodową, a stroną pozwaną. Ponadto – w ocenie Sądu Okręgowego - przepisy powoływane przez stronę powodową są jasne i nie budzą żadnych wątpliwości.

Sąd pierwszej I instancji przytoczył treść art. 8³ ust. 10 i 11 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych i uznał, że z powyższych przepisów wynika, iż 10 członków spółdzielni jest niezbędnych do poparcia projektu uchwały zgłaszanej przez członków spółdzielni i tylko w takim zakresie taka ilość członków jest niezbędna. Ten przepis nie wskazuje ilości członków potrzebnych do zgłoszenia żądania zamieszczenia oznaczonych spraw w porządku obrad walnego zgromadzenia lub jego wszystkich części. Sąd Okręgowy podkreślił, że w niniejszej sprawie chodziło właśnie o zgłoszenie żądania zamieszczenia oznaczonych spraw w porządku obrad walnego zgromadzenia lub jego wszystkich części. Skoro tak, to zgodnie z art. 1 ust. 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych w zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie, stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 września 1982r. – Prawo spółdzielcze. Art. 39 ustawy Prawo spółdzielcze stanowi, że walne zgromadzenie zwołuje zarząd przynajmniej raz w roku w ciągu 6 m-cy po upływie roku obrachunkowego. Zarząd także zwołuje walne zgromadzenie na żądanie przynajmniej 1/10, nie mniej jednak niż 3 członków zarządu, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej liczby członków. Zgodnie natomiast z art. 41 w/w ustawy walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad podanych do wiadomości członków w terminach i w sposób określony w statucie. Natomiast zgodnie z art. 40 § 2 ustawy Prawo spółdzielcze uprawnieni do żądania zwołania walnego zgromadzenia w myśl art. 39 § 2 i 3 mogą również żądać zamieszczenia oznaczonych spraw na porządku jego obrad pod warunkiem wystąpienia z tym żądaniem w terminie określonym przez statut. Sąd zwrócił uwagę, że statut pozwanej Spółdzielni nie reguluje ilu członków jest uprawnionych do zgłoszenia żądania zwołania walnego zgromadzenia. W związku z tym obowiązującym przepisem jest art. 39 ustawy Prawo spółdzielcze. Zatem w ocenie Sadu żądanie sformułowane przez powodów w piśmie z dnia 25 stycznia 2019 r. – które podtrzymali na rozprawie – znajduje rozwiązanie właśnie w wyżej przytoczonych przepisach. Tym samym nie ma podstaw do rozstrzygnięcia podnoszonych przez powodów wątpliwości w trybie powództwa o ustalenie unormowanego w art. 189 k.p.c.

Z wyżej wymienionych względów Sąd Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne i oddalił je orzekając o tym w pkt. 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono po myśl art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. obciążając stronę powodową jako przegrywającą proces w całości obowiązkiem zwrotu wszystkich kosztów procesu poniesionych przez stronę pozwaną, które w postępowaniu przez Sądem Okręgowym obejmowały koszty pełnomocnika w kwocie 360 zł (§ 8 ust. 1 pkt. 1 w związku z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – Dz. U poz. 1804) oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, a w postępowaniu odwoławczym w kwocie 270 zł (§ 10 ust. 1 pkt. 1 w związku z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – Dz. U poz. 1804) .

Współuczestnicy sporu – stosowanie do art. 105 § 1 k.p.c. – ponoszą koszty w częściach równych, stąd od każdego z powodów zasądzono kwoty po 215,70 zł.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli powodowie, zaskarżając go w całości.

Skarżący zwrócili uwagę, że zgodnie z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku żądanie sformułowane w piśmie z dnia 25 stycznia 2019 r. znajduje rozwiązanie w przepisach przytoczonych przez Sąd, w związku z czym nie ma podstaw do rozstrzygnięcia podnoszonych przez powodów wątpliwości w trybie powództwa o ustalenie unormowanego w art. 189

k.p.c. Tymczasem zdaniem skarżących, przepisami właściwymi do rozstrzygnięcia są przepisy wskazane przez nich, w związku z czym podtrzymali żądania sformułowane w przedmiotowym piśmie i żądali rozpatrzenia powództwa.

W ocenie skarżących Sąd Okręgowy nie odniósł się do żądań zgłoszonych w piśmie z dnia 25 stycznia 2019 r. Zarzucili, że nie można zgodzić się z wywodem Sądu Okręgowego, iż żądania te znajdują rozwiązanie w przepisach art. 39 i art. 40 ustawy Prawo Spółdzielcze.

W ocenie skarżących Sąd błędnie nie uwzględnił zapisu art. 8³ ust. 13 u.s.m. Wykładnia celowościowa przywołanego artykułu zdaniem skarżących jest jednoznaczna i diametralnie odmienna od wykładni stosowanej przez stronę pozwaną. Powodowie podkreślili, że od samego początku wskazują, iż niewłaściwe jest powiązanie warunków do zgłoszenia projektów uchwały (art. 8³ ust. 11 u.s.m.) z żądaniem zamieszczenia oznaczonej sprawy w porządku obrad.

Powołany w uzasadnieniu art.40 § 2 prawa spółdzielczego dotyczy wyłącznie zgłoszenia spraw oznaczonych do Walnego Zgromadzenia, które zwołane zostało w trybie ekstraordynaryjnym, tj. na żądanie, o którym mowa w art. 39 § 2 prawa spółdzielczego. Wskazany przepis nie może być uznany za przepis, który w sposób ogólny reguluje kwestię żądania spraw oznaczonych. W istocie rzeczy powodowie wskazali dowód, że sprawa oznaczona w porządku obrad Walnego Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej jest sprawą niższej rangi niż projekt uchwały i może być zgłoszona przez jednego członka spółdzielni.

Powodowie wskazali, że kontekstem, w którym obraca się spór, jest art. 39 §1 prawa spółdzielczego, na mocy którego to przepisu zwoływane były do tej pory Walne Zgromadzenia SM (...) w T.. Sąd błędnie uznał, że spór dotyczy rozumienia przepisów, które są jasne.

Skarżący w konkluzji domagali się ustalenia, że istnieje bądź nie istnieje konkretne prawo a brak tego ustalenia narusza ich interes prawny, ponieważ są członkami spółdzielni mieszkaniowej, której zarząd odmawia wskazanych praw. Skarżący zwrócili przy tym uwagę, że Sąd w swoim uzasadnieniu szeroko i przychylnie odniósł się do argumentów strony pozwanej, natomiast nie odniósł się do licznych dowodów przedstawionych przez powodów, w szczególności pomijając fakt, że ustawodawca nie tylko celowo wyodrębnił regulacje dotyczącą spółdzielni mieszkaniowych do osobnej ustawy (lex specialis) ale też w kolejnych jej nowelizacjach doprecyzowując te regulacje, wprowadził w 2007 roku - jako całkowicie nową i kompletną regulację - przedmiotowy art. 8³ u.s.m.

W odpowiedzi na apelację pozwana Spółdzielnia wniosła o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje:

Apelacja nie była uzasadniona co do zasadniczego przedmiotu procesu.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne, co czyni zbędnym ich ponowne przytaczanie.

Zgodzić się należy z Sądem Okręgowym, że żądanie powodów sprecyzowane w piśmie procesowym z dnia 25 stycznia 2019 r. (k.395 – 397) w istocie dotyczyło dokonania wykładni przepisów prawa, a w szczególności art. 8³ ust. 10,11,13 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Materialnoprawną podstawą żądania powodów był art. 189 k.p.c. Słusznie zwrócił uwagę Sąd pierwszej instancji, że podstawową przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest istnienie interesu prawnego w żądaniu ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego. Prawdłowo także wskazał Sąd Okręgowy, że interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. istnieje tylko wtedy, gdy powód ochronę swojej sfery prawnej może uzyskać przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Innymi słowy dla ustalenia, że powód posiada interes prawny istotne jest to, aby rozstrzygnięcie wydane w oparciu o art. 189 k.p.c. gwarantowało powodowi skuteczną ochronę jego interesów. Słusznie zatem podkreślił Sąd I instancji, iż wyrok ustalający musi więc być zdalny do tego, aby definitywnie zakończyć spór stron co do prawa czy stosunku prawnego.

Tymczasem żądanie powodów dotyczące dokonania wykładni powołanych przepisów do takiego skutku doprowadzić nie mogło. Sąd nie może w sentencji wyroku zadekretować określonego rozumienia przepisów jako wyniku zastosowanej wykładni na różnych jej płaszczyznach: językowej, celowościowej czy systemowej. Innymi słowy, Sąd nie może w procesie o ustalenie (art. 189 k.p.c.) nakazać stronie określonego rozumienia danej normy prawnej.

Przypomnieć przy tym należy, że zgodnie z art. 8³ ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (t. jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 845 z późn. zm., zwanej dalej w skrócie u.s.m.) „walne zgromadzenie spółdzielni mieszkaniowej nie może być zastąpione przez zebranie przedstawicieli, jednakże, jeżeli statut tak stanowi, w przypadku gdy liczba członków spółdzielni mieszkaniowej przekroczy 500, walne zgromadzenie może być podzielone na części. W przypadku podzielenia walnego zgromadzenia na części uchwałę uważa się za podjętą, jeżeli była poddana pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia, a za uchwałą opowiedziała się wymagana w ustawie lub statucie większość ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu (art. 8³ ust. 9 u.s.m.).

Walne zgromadzenie podzielone na części nie stanowi nowego organu spółdzielni mieszkaniowej, innego lub zastępującego walne zgromadzenie. Stanowi jedynie inną postać walnego zgromadzenia, o którym mowa w przepisach prawa spółdzielczego. Przesłanką do uznania uchwały walnego zgromadzenia podzielonego na części za podjętą jest poddanie uchwały (projektu uchwały) pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia. Oznacza to obowiązek głosowania tego samego – co do treści – projektu uchwały przez wszystkie części walnego zgromadzenia (zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 28 marca 2018 r. IV CSK 297/17 OSNC 2019/4/45).

Z kolei art. 8³ ust. 10 u.s.m. stanowi, że „projekty uchwał i żądania zamieszczenia oznaczonych spraw w porządku obrad walnego zgromadzenia lub jego wszystkich części mają prawo zgłaszać: zarząd, rada nadzorcza i członkowie. Projekty uchwał, w tym uchwał przygotowanych w wyniku tych żądań, powinny być wykładane na co najmniej 14 dni przed terminem walnego zgromadzenia lub jego pierwszej części”.

Zgodnie zaś z art. 8³ ust. 11 u.s.m. „członkowie mają prawo zgłaszać projekty uchwał i żądania, o których mowa w ust. 10, w terminie do 15 dni przed dniem posiedzenia walnego zgromadzenia lub jego pierwszej części. Projekt uchwały zgłaszanej przez członków spółdzielni musi być poparty przez co najmniej 10 członków”.

W piśmiennictwie podkreśla się, że na zarządzie spoczywa obowiązek przedłożenia pod głosowanie na walnym zgromadzeniu wszystkich projektów uchwał wraz ze wszystkimi zgłoszonymi do nich poprawkami. Ponadto poddaniem uchwały pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia – w rozumieniu art. 8³ ust. 9 u.s.m. – jest objęcie jej projektu porządkiem obrad walnego zgromadzenia. Podkreśla się, że w praktyce winna decydować o tym będzie pierwsza część walnego zgromadzenia, podczas której należy zobligować walne zgromadzenie do wyczerpania całego porządku obrad o uzupełnienia zgłoszone przez uprawnione organy lub grupy członków. (zob. K. Królikowska (w:) „Ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych. Komentarz”, red. K. Osajda, Komentarz do art. 8³ u.s.m. Legalis 2019).

W doktrynie podkreśla się także, który to pogląd Sąd Apelacyjny podziela, że z wyżej cytowanych przepisów wynika, iż obecnie inicjatywa uchwalodawcza przysługuje także członkom spółdzielni. Aby członkowie mogli wnieść pod obrady walnego zgromadzenia projekty uchwał oraz żądania zamieszczenia oznaczonych spraw w porządku obrad, muszą być spełnione dwa wymagania, a mianowicie:

- 1) projekt uchwały, przez który należy rozumieć zgłoszoną przez członka propozycję uregulowania jakiejś sprawy w określony sposób w formie uchwały walnego zgromadzenia, powinien być poparty przez co najmniej dziesięciu członków;
- 2) należy go zgłosić do spółdzielni w terminie do 15 dni przed dniem walnego zgromadzenia lub jego pierwszej części, jeżeli zgromadzenie zostało podzielone na części. Z art. 8³ ust. 13 u.s.m. wynika przy tym, że regulacja ta wyklucza ingerencję zarządu spółdzielni w treść zgłaszanych przez członków spółdzielni zarówno projektów uchwał (art. 8³

ust. 11 u.s.m.), jak i propozycji poprawek do projektów uchwał (art. 8³ ust. 12 u.s.m.), poza ich przygotowaniem pod względem formalnym. (tak A. Stefaniak, „Komentarz do ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych”, art. 8³ u.s.m.; LEX 2018). Z tych też względów Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu powołanego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2018 r. (sygn. akt V ACa 1277/17), że zarząd Spółdzielni nie ma prawa do dokonywania oceny przedłożonych przez członków wniosków i podejmowania decyzji co do tego czy zostaną one przedstawione pod głosowanie Walnego Zgromadzenia czy też nie.

W judykaturze i piśmiennictwie podkreślono również, że brak jest regulacji dotyczących skutków niedochowania wyżej wskazanych przepisów, np. niewywiązania się zarządu z obowiązku spełnienia wymogów określonych w art. 8³ ust. 13 u.s.m. (zob. K. Królikowska (w:) „Ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych. Komentarz”, red. K. Osajda, Komentarz do art. 8³ u.s.m. Legalis 2019, także uzasadnienie wyroku SA w Warszawie z dnia 20 czerwca 2018 r. V ACa 1277/17, Legalis nr 1824379). W doktrynie wyrażono pogląd, że nieprzedłożenie pod głosowanie zgłoszonych w terminie projektów uchwał stwarza podstawę do wniesienia skargi w trybie art. 93 a pr. spółdzielczego. (zob. A. Stefaniak, „Komentarz do ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych”, art. 8³ u.s.m.; LEX 2018).

Niemniej jednak, z uwagi na wyżej wskazane okoliczności odnoszące się do ustalenia po stronie powodów interesu prawnego, który należało raczej oceniać na płaszczyźnie interesu faktycznego a nie interesu prawnego, Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżone orzeczenie co do zasadniczego przedmiotu odpowiada prawu i apelacja w tym zakresie podlegała oddaleniu.

Sąd uwzględnił jedynie apelację w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten nie precyzuje, jakie kryteria muszą być spełnione dla przyjęcia w danej sprawie, że zachodzą okoliczności objęte sformulowaniem „w wypadkach szczególnie uzasadnionych”. W judykaturze wskazuje się, że chodzi o takie sytuacje, które wskazują, że ponoszenie kosztów pozostawało w sprzeczności z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Przykładowo wskazuje się, że należą do nich okoliczności związane z przebiegiem sprawy – charakter zgłoszonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia, precedensowy charakter sprawy oraz leżące poza procesem – sytuacja majątkowa i życiowa strony. Ocena, czy takie wypadki wystąpiły w konkretnej sprawie, należy do sądu, który powinien dokonać jej w oparciu o całokształt okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego (zob. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 17 kwietnia 2013 r. V CZ 124/12, Legalis nr 735976).

W ocenie Sądu Apelacyjnego właśnie z uwagi charakter zgłoszonego roszczenia, precedensowy charakter sprawy oraz subiektywne przekonanie powodów o zasadności roszczenia zaistniały po jego stronie przesłanki do zastosowania wyrażonej w art. 102 k.p.c. zasady słuszności.

Z tych też względów Sąd Apelacyjny na podstawie wyżej cytowanych przepisów oraz art. 385 k.p.c. zmienił zaskarżony w części dotyczącej kosztów procesu i oddalił apelację powodów w pozostałym zakresie.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono także na podstawie wyrażonej w art. 102 k.p.c. zasady słuszności. Sąd kierował się w tym przypadku tymi samymi przesłankami, z powodu których nie obciążył powoda kosztami procesu za I instancję.